



บทความวิชาการ

การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ : กรณีศึกษาไม้พะยุง

Encouragement planting
Economic trees for wood business:
Dalbergiacochinchinensis

สรารุท อุเทนรัตน์

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 นครราชสีมา ประเทศไทย

Sarawut Uthenrat

Forest Resource Management Office No.8, Nakhonratchasima, Thailand

E-mail: wpw31014@gmail.com

วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ : 30 พฤษภาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ : 30 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ : กรณีศึกษาไม้พะยุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้พะยุงเป็นไม้เศรษฐกิจ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่าพะยุง (Phayung) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergiacochinchinensis* Pierre หรือชื่อทางการค้าว่า Siamese Rosewood

ประเทศไทยพบการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติในป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ซึ่งในประเทศไทยสามารถพบไม้พะยุงได้ 4 ประเภท คือ พะยุงแดง พะยุงลาย พะยุงดำ และพะยุงทอง เป็นไม้มีค่าในกลุ่มไม้โตช้า รอบตัดฟันไม้ประมาณ 20-30 ปี และพะยุงจัดเป็นไม้ที่ถูกคุกคามและมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ตามบัญชีแดงของ IUCN 2009 และไม่เป็นไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 กำหนดให้ไม้ที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม

ภาครัฐคาดการณ์ว่าความต้องการใช้ไม้เพื่อประโยชน์ในภาคครัวเรือน และใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมในประเทศจะเพิ่มขึ้นเป็น 156 ล้านตัน ภายใน 19 ปี (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2579) โดยได้กำหนดทิศทางการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกรที่สนใจ และหันมาให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนอาชีพจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจควบคู่ หรือเป็นอาชีพหลักแทน ดังนั้นการศึกษาการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ กรณีศึกษาไม้พะยุงจึงเป็นการศึกษาข้อมูลเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจปลูกสวนป่า โดยเฉพาะสวนป่าไม้พะยุงที่ยังมีความต้องการของตลาดสูง และราคาดี ให้มีโอกาสได้เข้าใจบริบท สภาพการณ์ของไม้เศรษฐกิจ และความต้องการของตลาด และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การส่งเสริม, ไม้เศรษฐกิจ, ไม้พะยุง

Abstract

The study “Encouragement Planting Economic Trees for wood business: A Case Study of *Dalbergiacochinchinensis*” aims to study methods for promoting the planting of Siamese rosewood as an economic plant. By studying secondary data such as books, articles, theses, and related websites. The study found that Phayung has the scientific name *Dalbergiacochinchinensis* Pierre or the trade name Siamese Rosewood. In Thailand, it is found naturally distributed in dry evergreen forest, mixed deciduous forest and Dry Deciduous Dipterocarp Forest. In Thailand, 4 types of rosewood can be found: red rosewood, striped rosewood, black rosewood, and golden rosewood. Rosewood is a valuable plant in the slow-growing group. The cutting cycle of wooden teeth is about 20-30 years. Rosewood is classified as a threatened and endangered species on the IUCN Red List 2009 and not a restricted tree according to the Forest Act (No. 8), B.E. 2562 not a restricted tree or wood is grown on land permitted for utilization by the type of document of rights prescribed by the Minister with the approval of the Cabinet considered to be not restricted.

The government expects that demand for wood for the household sector and used as raw materials in the domestic industry will increase to 156 million tons within 19 years (2018 - 2036). It has set the direction to promote the planting of economically valuable trees for interested farmers and turned to focus on changing careers from monoculture to planting trees that have economic value together or as the main occupation instead, therefore the study of Encouragement planting Economic trees for wood business: A Case Study of *Dalbergiacochinchinensis*, therefore, a study to support farmers or those interested in planting forests especially, rosewood plantations that still have high market demand and best prices, allowing them to understand the context, state of the economy, and market demand. Farmers have more income and have a better quality of life sustainably.

Keywords: Encouragement, Economic trees, *Dalbergiacochinchinensis*

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ โดยจำแนกเป็นป่าอนุรักษ์ร้อยละ 25 และป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15 ซึ่งในการเพิ่มป่าเศรษฐกิจนั้น ภาครัฐได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์ และสามารถตัดขายได้รวมถึงส่งเสริมการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ราชการต่าง ๆ ซึ่งจากข้อมูลความต้องการใช้ไม้ภายในประเทศ พ.ศ. 2557 พบว่ามีมากถึง 58 ล้านตัน และคาดการณ์ว่าความต้องการใช้ไม้เพื่อประโยชน์ในภาคครัวเรือน และใช้ เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมในประเทศจะเพิ่มขึ้นเป็น 156 ล้านตัน ภายใน 19 ปี (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2579) กรมป่าไม้ได้กำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร พ.ศ. 2561-2579 ภายใต้หัวข้อยุทธศาสตร์ไม้เศรษฐกิจ เพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยยุค 4.0 โดยกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์เอาไว้ 3 ด้าน ได้แก่ (1) พื้นที่ปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 26 ล้านไร่ (2) รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เศรษฐกิจไม่น้อยกว่า 4.2 แสนบาทต่อคน/ปี (3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศไม่น้อยกว่า 2 ล้านล้านบาท (พ.ศ. 2579)

จะเห็นได้ว่า ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ หรือไม้เศรษฐกิจ (Economic Trees) เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น 26 ล้านไร่ หรืออาจมากกว่านั้น เพียงแต่รัฐต้องให้การส่งเสริม และสนับสนุนให้ภาคประชาชน ภาคเอกชน ปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่นอกเขตป่าไม้ให้ได้จริงจัง และต้องกำหนดทิศทางการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดทิศทางการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกรที่สนใจ และหันมาให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนอาชีพจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจควบคู่ หรือเป็นอาชีพหลักแทน อีกทั้งยังกำหนดแนวทางทั้งด้านการส่งเสริมการตลาด และอำนวยความสะดวกในการขออนุญาตต่าง ๆ โดย

ภาครัฐได้เร่งแก้ไขข้อบังคับ กฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ต่อการปลูกไม้เศรษฐกิจนอกเขตป่านั้น ให้มีการสนับสนุนส่งเสริมอำนวยความสะดวก ให้มีการปลูก การจัดการ การตัด การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์รวมถึงการส่งออกไปขายในตลาด ต่างประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานไม้มีค่าทางเศรษฐกิจที่ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ หรือ Forest Certification ขึ้น (กรมป่าไม้, 2562)

การปลูกสร้างสวนป่าเพื่ออุตสาหกรรม นอกจากไม้สัก ซึ่งเป็นไม้ที่มีการเจริญเติบโตปานกลาง นิยมปลูกกันทั่วไป เนื่องจากมีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูงแล้ว ส่วนมากจะเน้นการปลูกไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัส คามาลดูเลนซิส สะเดาเทียม ไม้เลื้อย กระถินณรงค์ และกระถินเทพา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอีกหลายชนิดที่เหมาะสมปลูกควบคู่กันไป เช่น พะยูง แดง และประดู่ป่า เป็นต้น โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีการปรับบทกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เพื่อพัฒนาต่อยอดสู่การส่งเสริมการปลูกป่าในพื้นที่ดินเอกชน โดยการควบคุมของกรมป่าไม้ ซึ่งมีการปลดล็อกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจให้สามารถปลูกและตัดได้ในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน และไมถือว่าเป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้ถือว่าเป็นไม้หวงห้ามด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อธุรกิจค้าไม้ในประเทศไทยยังคงมีการถกเถียงในกระแสสังคมอยู่น้อย โดยเฉพาะกรณีศึกษาไม้พะยูงไทย หรือ Rosewood ซึ่งพบปัญหาการลักลอบตัดทั้งในป่าธรรมชาติ และในที่ดินส่วนบุคคล อันเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางธรรมชาติอยู่ไม่น้อย จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาความเป็นมาเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลอันแท้จริงสู่การต่อยอดองค์ความรู้ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรหรือผู้ที่สนใจปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจอย่างครบวงจรได้ต่อไป

ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจ : ไม้พะยุง

ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจ หมายถึง ไม้ยืนต้นทุกชนิด รวมถึงไม้ที่ปลูกหรือขึ้นเองตามธรรมชาติและอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์ที่มีการใช้ประโยชน์เนื้อไม้ และ/หรือ ผลผลิตอื่นที่ไม่ใช่เนื้อไม้เพื่อการค้า (คณะวนศาสตร์, 2560 อ้างถึงในกรมป่าไม้, 2562) ดังนั้น อาจกล่าวโดยรวมได้ว่า ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ เป็นไม้ที่สามารถนำมาสร้างมูลค่า หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ รวมทั้งให้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้ปลูก เช่น ไม้ฟืน ไม้ใช้สอย ไม้ก่อสร้าง ไม้เพื่อพืชอาหาร หรือไม้เพื่อน้ำยาง หรือสารหอมระเหย เป็นต้น ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจยังสามารถนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ โดยรัฐบาลได้กำหนดให้ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสามารถใช้เป็นทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันทางธุรกิจได้โดยสามารถนำมาค้ำประกันการกู้ยืมเงินหรือขอสินเชื่อได้ (กรมป่าไม้, 2562)

ลักษณะทั่วไป

พะยุง (Phayung) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergiacochinchinensis* Pierre หรือชื่อทางการค้าว่า Siamese Rosewood หรือ Thailand Rosewood มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศ พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม และไทย สำหรับประเทศไทยพบการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติในป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณโดยเฉพาะทางภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 200-500 เมตร (ชัยสิทธิ์, 2538 อ้างถึงในสุวรรณ, 2565) เป็นไม้มีใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีความสูงประมาณ 15-25 เมตร ลำต้นเปลาตรง เปลือกสีเทาเรียบ และล่อนเป็นแผ่นบาง ๆ เปลือกในสีน้ำตาลแกมเหลือง เรือนยอดรูปทรงกลม หรือรูปไข่ทึบ ใบเป็นช่อแบบขนนก ช่อติดเรียงสลับ ยาว 10-15 เซนติเมตร ดอกเล็กสีขาว กลิ่นหอมอ่อน ๆ ทรงรูปดอกถั่ว ออกรวมกันเป็นช่อตามง่ามใบและตามปลายกิ่ง กลีบฐานดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วยตื้น ๆ ฝักเป็นรูปขอบขนานแบนและบาง ผิวเกลี้ยง กว้าง 1.2 เซนติเมตร ยาว 4-6 เซนติเมตร เมล็ดจะเรียงตามยาวฝัก จำนวน 1-4 เมล็ด เนื้อไม้สีแดงอมม่วง หรือสีม่วงถึงเลือดหมูแก่ เป็นมันเลื่อม มีริ้วสีดำหรือน้ำตาลอ่อนเป็นเส้นสนเป็นริ้วแคบ ๆ เนื้อละเอียดเหนียว แข็ง ทนทาน ชัดและชักเงาได้ดี มีน้ำมันในตัว (จุฬาร, 2544) เป็นไม้มีค่าในกลุ่มไม้โตช้า เมื่อเทียบในกลุ่มไม้มีค่า

ทางเศรษฐกิจตามการเติบโต ซึ่งพบว่าเมื่ออัตราการเติบโตของเส้นผ่าศูนย์กลาง น้อยกว่า 0.8 เซนติเมตร/ปี รอบตัดฟันไม้ประมาณ 20-30 ปี ไม่นอกกลุ่มนี้ ได้แก่ ตะเคียนทอง พะยุง ชิงชัน มะค่าโมง เต็ง รัง จันทน์หอม กันเกรา เป็นต้น และจัดอยู่ในกลุ่มไม้มีค่า กลุ่มที่ 4: ไม้โตช้า รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้สูงมากดังตารางที่ 1 เมื่อเทียบในกลุ่มไม้มีค่าทางเศรษฐกิจตามมูลค่าของเนื้อไม้ เนื่องจากมูลค่าเนื้อไม้จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเมื่อไม้มีขนาดใหญ่ขึ้น (กรมป่าไม้, 2562)

ซึ่งในประเทศไทยสามารถพบไม้พะยุงได้ 4 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

1. พะยุงไหม พะยุงแดง แดงจีน หรือมีชื่อเรียกในประเทศไทยจีนว่า หงมู่ หรือ ลีหัวเมาะ สีของแก่นโทสนีแดงเลือดหมู ซึ่งจัดอยู่ในสี Greyed-orange Group 175 A-D ตามสมุดเทียบสี The Royal Horticultural Society ลายเส้นวงปีไม่ชัดเจน เส้นตรง พะยุงที่มีลักษณะแก่นเช่นนี้พบในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. พะยุงลาย พะยุงเกลบ สีของแก่นโทสนีเหลือง จัดอยู่ในสี Greyed-orange Group 170A-B ตามสมุดเทียบสี The Royal Horticultural Society มีสีพื้นมากกว่าสองสี วงปีเรียงตัวไม่เป็นระเบียบ พะยุงลักษณะแก่นเช่นนี้พบในบริเวณเทือกเขาภูพาน

3. พะยุงดำ สีของแก่นสีแดงอมม่วงเข้มถึงสีน้ำตาลดำ วงปีกว้างเรียงเป็นวงกลมหรือไม่เป็นระเบียบ พะยุงลักษณะเช่นนี้พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

4. พะยุงทอง สีแก่นสีโทสนีเหลือง เหลืองทอง ส้ม วงปีแคบ เรียงเป็นวง มีรายงานว่าพบในท้องที่จังหวัดนครนายก และสระบุรี แต่ในปัจจุบันไม่พบ (วิชาญ และคณะ, 2557 อ้างถึงในสุวรรณ, มปป.)

พะยุงต่างประเทศ

พะยุงไต้หวัน หรือพะยุงหอม หรือฮวงฮวาลี *Fragrant rosewood* มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergia odorifera* พบการกระจายพันธุ์ทางตอนใต้ของจีน ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง 600 เมตร ลำต้นสูงประมาณ 10-15 เมตร เท่านั้น แก่นมีสีน้ำตาลแดง พะยุงไต้หวันมีการนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเมื่อหลายปีที่ผ่านมาโดยนำเมล็ดมาจากประเทศจีน แต่เนื่องจากการนำไม้ต่างถิ่นเข้ามาปลูกจึงควรมีการทดลองปลูกให้มั่นใจว่าสามารถปรับตัวและเติบโตได้ดีในประเทศไทยจนถึงรอบตัดฟันที่ต้องการ (สำนักเศรษฐกิจ

ตารางที่ 1 การประเมินมูลค่าของไม้พะยุงสายพันธุ์ *Dalbergiacochinchinensis* Pierre
(กรณีศึกษากลุ่มที่ 4: ไม้โตช้า รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้สูงมาก)

อายุ (ปี)	เส้นผ่านศูนย์กลาง (ซม.)	ปริมาตร (ม ³ /ต้น)	มูลค่า		
			(บาท/ม ³)	(บาท/ต้น)	(บาท/ไร่)
1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-
3	1.0	0.00	1,760	0.4	10
4	3.9	0.00	2,070	9.8	245
5	6.3	0.01	2,380	33	828
6	8.2	0.03	2,690	71	1,774
7	9.7	0.04	3,000	123	3,084
8	11.1	0.06	4,275	246	6,140
9	12.3	0.07	5,550	416	10,392
10	13.4	0.09	6,825	636	15,891
11	14.4	0.11	8,100	907	22,664
12	15.3	0.13	9,375	1,229	30,723
13	16.1	0.15	10,650	1,603	40,071
14	16.9	0.17	11,925	2,028	50,701
15	17.6	0.19	13,200	2,504	62,605
16	18.3	0.21	14,475	3,031	75,772
17	18.9	0.23	15,750	3,607	90,185
18	19.5	0.25	17,025	4,233	105,831
19	20.1	0.27	18,300	4,908	122,692
20	20.6	0.29	18,630	5,358	133,957
21	21.1	0.31	18,960	5,820	145,490
22	21.6	0.33	19,290	6,291	157,284
23	22.0	0.35	19,620	6,773	169,330
24	22.5	0.36	19,950	7,265	181,623
25	22.9	0.38	20,280	7,766	194,156
26	23.3	0.4	20,610	8,277	206,924
27	23.7	0.42	20,940	8,797	219,922
28	24.1	0.44	21,270	9,326	233,146
29	24.4	0.46	21,600	9,864	246,591
30	24.8	0.47	21,930	10,410	260,255

หมายเหตุ: มูลค่าเป็นราคาประเมินจากไม้ท่อน และคำนวณจากจำนวนต้นไม้ 25 ต้น/ไร่

ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

การป่าไม้, 2561) พะยงต่างถิ่นอีกชนิดหนึ่ง คือ พะยงเวียดนาม มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dalbergiatonkinensis* พืชความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,000 เมตร เป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก พะยงไทรและพะยงเวียดนามมีลักษณะทั่วไปคล้ายกันมาก แนวทางการใช้ประโยชน์จึงยังไม่เน้นการขยายไม้แปรรูปขนาดใหญ่ แต่จะเน้นไปที่เฟอร์นิเจอร์ขนาดเล็กและงานหัตถกรรม (สุวรรณ, 2562)

กฎระเบียบ

พะยงจัดเป็นไม้ชนิดที่ถูกคุกคามและมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ตามบัญชีแดงของสหภาพเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN 2009) ใน พ.ศ. 2556 การประชุมภาคีสถาบันว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าใกล้สูญพันธุ์ครั้งที่ 16 (The 16th Meeting of the Conference of the Parties to CITES: CITES CoP16) และเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เช่นเดียวกับสัก ยาง ประดู่ ซึ่งต้องมีการขออนุญาตทำไม้ให้ถูกต้องตามกฎหมาย (สุวรรณ, 2565) อย่างไรก็ตาม พะยงเป็นไม้ที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างช้า มีมูลค่าสูงและเป็นที่ต้องการอย่างมาก จึงพบปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยงทั้งในพื้นที่ป่าธรรมชาติ และในที่ดินส่วนบุคคล โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้ผลักดันกฎหมายปลดล็อกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดให้ไม้ที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม รวมทั้งกำหนดเพิ่มหลักเกณฑ์การออกหนังสือรับรองไม้เพื่อประโยชน์ในการจำแนกแหล่งที่มาของไม้ ซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันการนำไม้ที่ลักลอบทำออกจากป่าธรรมชาติมาสวมสิทธิว่าเป็นไม้ที่ทำออกจากที่ดินดังกล่าว และเพื่อการค้าหรือการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) โดยมุ่งเน้นการรองรับไม้สู่มาตรฐานระดับสากลต่อไป

จากผลการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2566 ว่า ครม.เห็นชอบร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ไม้พะยงเป็นสินค้าที่ต้องห้าม ให้ไม้ท่อน ไม้แปรรูปและไม้ล้อยางบางชนิด เป็นสินค้าที่ต้อง

ขออนุญาต และให้สิ่งประดิษฐ์ของไม้และถ่านไม้เป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร พ.ศ. ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยมีสาระสำคัญเป็นการปรับปรุงมาตรการการส่งออกไม้ท่อน ไม้แปรรูป ไม้ล้อยางบางชนิด สิ่งประดิษฐ์ของไม้และถ่านไม้ส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยยกเลิกประกาศกระทรวงพาณิชย์รวม 2 ฉบับ คือ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การส่งถ่านไม้ออกไปนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2549 และประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่อง กำหนดให้ไม้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 11 เมษายน 2555 พร้อมทั้งปรับปรุงมาตรการส่งออก คือ สินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร ได้แก่ 1) ไม้ท่อน เช่น ไม้พิน ไม้เสาเข็ม และไม้เสารั้ว 2) ไม้แปรรูป เช่น ไม้ซีก ไม้หมอนรถไฟหรือรถราง และไม้ปาร์เกต์ 3) ไม้ล้อยางบางชนิด เช่น ต้นจ๊าปป่า ต้นตะเคียนทอง และต้นจันทน์หอม (เพิ่มไม้ล้อยางบางชนิดใหม่ จากเดิมไม่มี เพื่อให้ครอบคลุมไม้ทุกประเภท) และสำหรับไม้พะยงกำหนดให้ไม้พะยงท่อน ไม้พะยงแปรรูป ไม้พะยงล้อยาง และสิ่งประดิษฐ์ที่ทำจากไม้พะยง เป็นสินค้าห้ามส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2566)

นอกจากนี้พะยงยังเป็นไม้ที่มีความยืดโยงกับหลักความเชื่อของกลุ่มคนในภูมิภาคอินโดจีนอย่างเหนียวแน่น โดยทั่วไปถือกันว่า หากผู้ใดได้ครอบครองจะเป็นสิริมงคล เสริมบารมีในประเทศไทยเองก็มีความเชื่อว่า “พะยง” ซึ่งมีความหมายพ้องเสียงกับ “พยุ” คือ การประดับประดาให้คงอยู่ให้ความมั่นคงหรือการยกให้สูงขึ้น ต้นพะยงจัดเป็นไม้มงคลที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร หรือก่อฐานประดิษฐ์ถาวรวัตถุต่าง ๆ (วิชาญ, 2559) ซึ่งตรงตามคุณสมบัติของไม้พะยงที่เป็นไม้นื้อแข็ง และมีเนื้อไม้ที่สวยงามซึ่งเหมาะสมที่จะเป็นไม้ฐานของสิ่งก่อสร้างมากที่สุด และในปัจจุบันแม้พะยงจะเป็นไม้ที่อยู่ในบัญชีเฝ้าระวัง แต่ก็ยังมีศักยภาพในการเป็นไม้เศรษฐกิจ หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสมและถูกต้องทาง เช่น การส่งเสริมการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ การยกเลิกการควบคุมการส่งออกไม้พะยง ก็จะสามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้กับเกษตรกรได้อย่างยั่งยืนต่อไป

แผนภาพที่ 1 ปริมาณการใช้ไม้ในอุตสาหกรรมไม้ประเภทต่าง ๆ ของไทยในปี 2559



ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

การตลาดไม้พะยุง

ไม้พะยุงมีความยืดโยงกับวิถีชีวิตของคนไทยอยู่อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ ด้านความเชื่อ และด้านเคมีเพื่อการรักษาโรค (วิชาญ, 2559) ซึ่งความยืดโยงนี้เกิดเป็นความต้องการของตลาดรับซื้อไม้พะยุงทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศไม่น้อยโดยสายพันธุ์ *Dalbergia* (สายพันธุ์นี้มีหลาย species อาทิ พะยุง (*D. cochinchinensis*) พะยุงไหล่ (*D. odorifera*) พะยุงเวียดนาม (*D. tonkinensis*)) นั้น มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงและเป็นที่ต้องการของตลาดมาก เพราะเป็นไม้ที่ทนทาน มีกลิ่นหอม และมีเนื้อไม้ที่ละเอียดสวยงาม (Nhunget al., 2020) ซึ่งประเทศไทยในช่วงปี 2551-2560 พบว่าความต้องการไม้พะยุงจากประเทศจีนมีมากขึ้น ราคาไม้พะยุงสูงมากขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้มีการลักลอบตัดเพิ่มมากขึ้น (โดยเฉพาะสายพันธุ์ *Dalbergiacochinchinensis*) (สุวรรณ, 2565) การกว้านซื้อไม้พะยุงในภูมิภาคอินโดจีนนั้นต่างส่งผลกระทบต่อไม้พะยุงซึ่งอยู่ทั้งในประเทศลาว และเวียดนาม ด้วยเช่นเดียวกัน (CCD, 2019)

ในปี 2559 พบว่าประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ทั้งสิ้นประมาณ 44,000 ล้านบาท และส่งออกไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ทั้งสิ้นประมาณ 96,000 ล้านบาท โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถแบ่งปริมาณการใช้ไม้ (ปริมาณ 87 ล้านลูกบาศก์เมตร) ในอุตสาหกรรมไม้ประเภทต่าง ๆ ดังแผนภาพที่ 1

จากปริมาณดังกล่าว ทำให้คาดการณ์ได้ว่า ความต้องการในการใช้ไม้หลัก ๆ ในประเทศไทย คือ ไม้เพื่อพลังงานรวมร้อยละ 54 โดยแยกเป็น อุตสาหกรรมไม้เพื่อพลังงาน (ร้อยละ 28) และไม้เพื่อพลังงานในครัวเรือน (ร้อยละ 26) รองลงมา คือ อุตสาหกรรมไม้แปรรูป (ร้อยละ 12) และอุตสาหกรรมแผ่นไม้ประกอบ (ร้อยละ 10) จากตัวเลขดังกล่าวจะทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนและคาดการณ์ในการกำหนดทิศทางการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจได้ ซึ่งจะพบว่ากลุ่มไม้โตเร็วเพื่อป้อนภาคอุตสาหกรรมพลังงานมีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ อุตสาหกรรมไม้แปรรูป (ร้อยละ 12) และแผ่นไม้ประกอบ (ร้อยละ 10) (กรมป่าไม้, 2562)

ความต้องการใช้ประโยชน์จากไม้พะยุงนั้นมีมากเกินอัตราการผลิตที่ควรจะเป็น ซึ่งประเทศไทยเองได้พยายามนำไม้พะยุงชนิดอื่น ๆ เช่น พะยุงไหล่ (*Dalbergia odorifera*) มาทดลองปลูกและเริ่มมีภาคเอกชนเข้ามาทำธุรกิจสวนป่า โดยทำการตลาดขายกล้าไม้และชักชวนให้ร่วมลงทุนปลูกไม้พะยุงในประเทศไทย ซึ่งได้รับกระแสตอบรับค่อนข้างดีเนื่องจากไม้พะยุงไหล่นั้นไม่ถือเป็นไม้หวงห้าม จึงไม่มีข้อจำกัดในการปลูกและตัด (หากปลูกในที่ดินกรรมสิทธิ์) ซึ่งเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจต้นไม้เห็นว่า การปลูกไม้ชนิดนี้จะสะดวกในการดำเนินกิจกรรมสวนป่าที่เกี่ยวข้อง และไม่ต้องขออนุญาตในกระบวนการต่าง ๆ จากภาครัฐ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้าร่วมการลงทุนในภาคธุรกิจปลูกไม้พะยุง (สุวรรณ, 2562)

แผนภาพที่ 2 การตรวจสอบแหล่งรับซื้อไม้จากเว็บไซต์

แหล่งรับซื้อไม้



ที่มา : กรมป่าไม้, 2562

กิจกรรมการส่งเสริมปลูกไม้พะยุง

ไม้ในสกุล *Dalbergia* ทั้งหมดจัดอยู่ในบัญชี 2 ของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือเรียกโดยย่อว่าไซเตส (CITES) ซึ่งเป็นบัญชีสัตว์ป่าหรือพืชพรรณป่าที่เหลือน้อยและหายาก การอนุญาตให้ค้าได้ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณไม้อย่างรวดเร็วจนใกล้สูญพันธุ์ โดยผู้ส่งออกต้องขอหนังสืออนุญาตให้ส่งออก ดังนั้นหากผู้ปลูกไม้พะยุงต้องการส่งออก จำต้องขออนุญาตจากหน่วยงานไซเตสในประเทศไทย คือ กรมวิชาการเกษตร เว้นเสียแต่จะขายตรงแก่พ่อค้าคนกลางซึ่งจะนำไม้ส่งออกมาตามกระบวนการต่อไป (สุวรรณ, 2562)

ในปัจจุบันเองที่กรมป่าไม้ได้มีบทบาทสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าร่วมลงทะเบียนสวนป่าซึ่งจะเป็นการรวบรวมข้อมูลการเจริญเติบโต และแนะนำตลาดการค้าไม้ ซึ่งเกษตรกรสามารถตรวจสอบแหล่งรับซื้อหรือประกาศขายไม้ได้ที่ Tree Suitability: พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้มีค่า

จากข้อมูลของสำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ (2564) ได้แบ่งแหล่งรับซื้อไม้ในประเทศไทย จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มรับซื้อไม้โตเร็ว ซึ่งสามารถจำหน่ายเป็นไม้พลังงานให้กับโรงไฟฟ้าชีวมวล ได้แก่

- 1.1. บริษัทผลิตไฟฟ้าครบุรี จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
- 1.2. บริษัทบ้านไร่ผลิตไฟฟ้า จำกัด จังหวัดอุทัยธานี
- 1.3. บริษัทอัลโลแอนซ์ คลีนเพาเวอร์ จำกัด (โรงไฟฟ้าพลังงานชีวมวลสิรินธร) จังหวัดอุบลราชธานี
- 1.4. บริษัทบ้านสวดพลังงานสะอาด จำกัด จังหวัดตาก
- 1.5. บริษัทมิตรผล ไบโอ-เพาเวอร์ จำกัด จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเลย
- 1.6. บริษัทไทยเบฟเวอเรจ เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด จังหวัดกาญจนบุรี

2. กลุ่มรับซื้อไม้โตช้า ซึ่งสามารถจำหน่ายเป็นไม้ท่อนและไม้แปรรูปให้กับโรงเลื่อยในท้องถิ่น ได้แก่

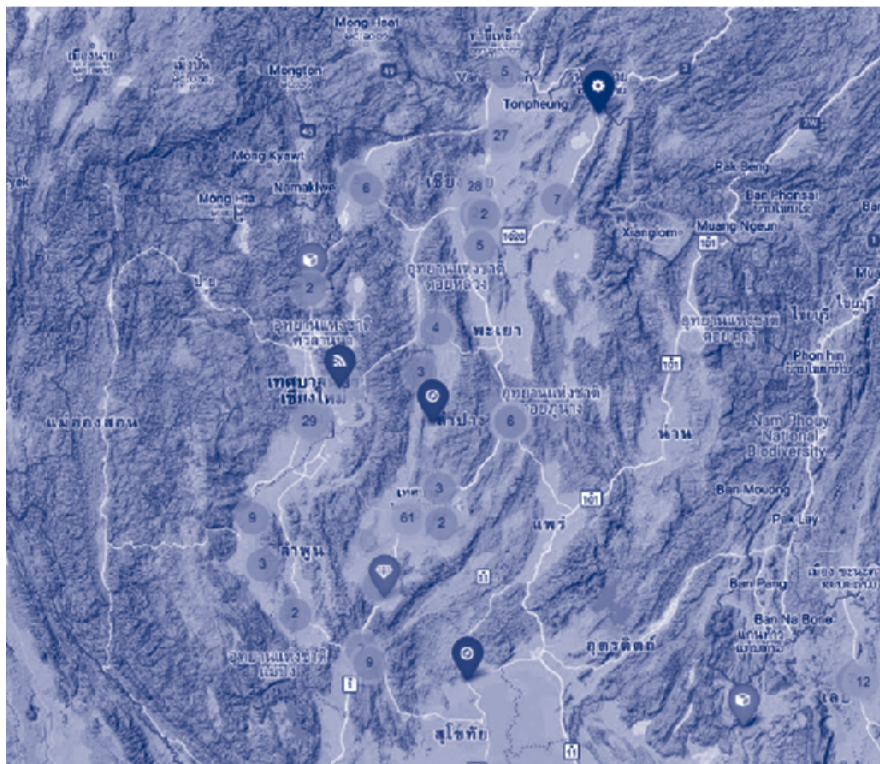
- 2.1. บริษัทเชียงใหม่สุขสวัสดิ์ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่
- 2.2. บริษัทลำพูนค้าไม้ จำกัด จังหวัดลำพูน
- 2.3. บริษัทพนาพัฒนา จำกัด จังหวัดลำปาง
- 2.4. บริษัทจิรพัฒน์วิฑู จำกัด จังหวัดพัทลุง
- 2.5. บริษัทเสียงสวรรค์ค้าไม้ จำกัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.6. บริษัทไทยยูนิค วิฑู จำกัด จังหวัดชุมพร

จะเห็นได้ว่ากรมป่าไม้ให้ความสำคัญในทุกกระบวนการเพื่อส่งเสริมการปลูกสวนป่า โดยเฉพาะด้านการตลาดและแหล่งรับซื้อไม้ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว เกษตรกรผู้ปลูกสวนป่าก็จะสามารถนำขายได้ง่ายขึ้น

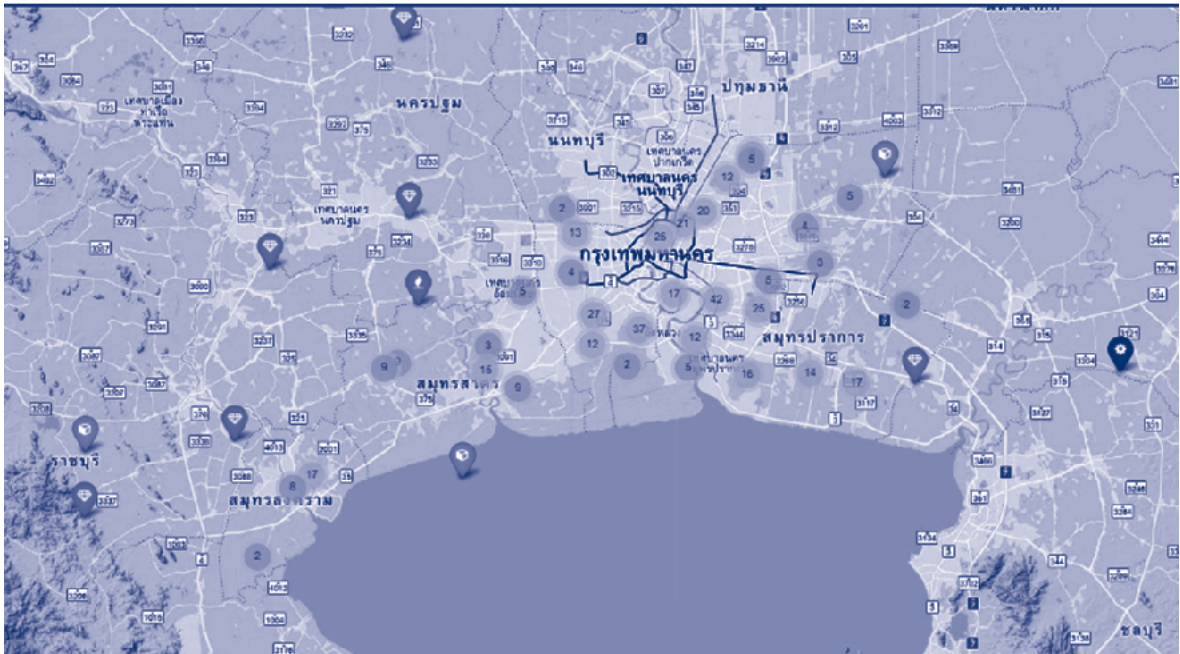
แหล่งรับซื้อไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ



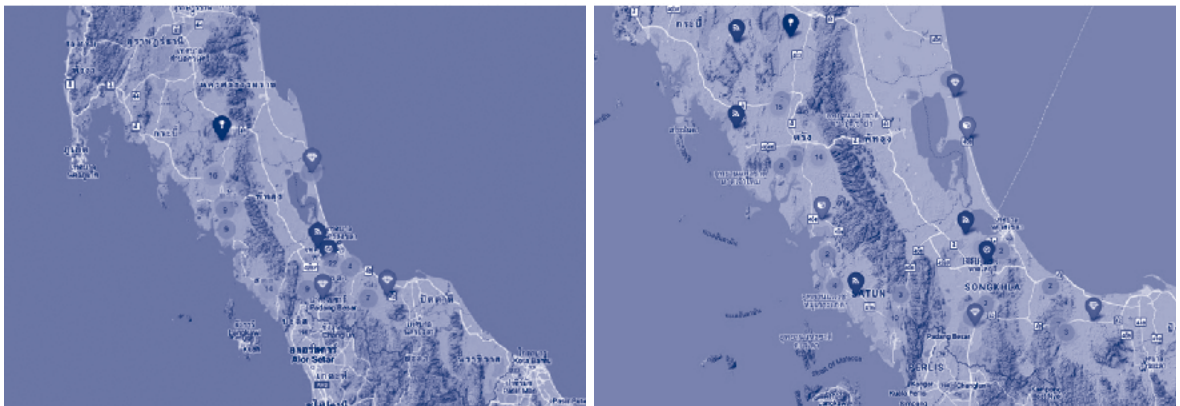
แหล่งรับซื้อไม้ภาคเหนือ



แหล่งรับซื้อไม้ภาคกลางและภาคตะวันออก



แหล่งรับซื้อไม้ภาคใต้



ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้, 2565

แผนภาพที่ 2 การตรวจสอบแหล่งรับซื้อไม้จากเว็บไซต์



ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้, 2565

และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลกมากขึ้นด้วย เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมปลูกไม้พะยุง เพื่อธุรกิจการค้าไม้

ในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ มีปัจจัยหลัก ๆ ในการที่จะช่วยให้เกษตรกรและเอกชนที่สนใจปลูกสวนป่าใช้ประกอบการตัดสินใจว่ามีความพร้อมในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่อย่างไร และควรเตรียมความพร้อมไปแนวทางใดบ้าง ดังนี้

ควรมีที่ดินเป็นของตนเอง และที่ดินนั้นควรเป็นที่ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน

1. มีความตั้งใจจริงในการปลูกต้นไม้ และพร้อมดูแลบำรุงรักษาต้นไม้
2. มีเงินสดที่จำเป็นที่จะต้องลงทุนในระยะแรก
3. มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอในการดำเนินชีวิต
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อการเติบโตของต้นไม้แต่ละชนิด
5. มีความรู้ทางด้านเกษตร หรือเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการไม้มีค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม

6. มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน

7. มีการวางแผนในการปลูก ดูแล บำรุงรักษา และการจัดการไม้มีค่าทางเศรษฐกิจอย่างชัดเจน เหมาะสม

8. มีความพร้อมหรือความสามารถในการจัดการตลาดผลผลิต ทั้งจากไม้เศรษฐกิจ และผลผลิตอื่น ๆ ในการต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ

9. มีความต้องการในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตร ที่เพิ่มความยั่งยืนให้กับทรัพยากรและระบบนิเวศ

10. มีความต้องการในการสร้างการยอมรับรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

อีกทั้งหากเกษตรกรหรือเอกชนที่ดำเนินการด้านธุรกิจปลูกสวนป่า สามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่และเป็นเฉพาะตัว เช่น

1. การปลูกแบบชนิดเดียว เป็นการปลูกไม้ชนิดเดียวล้วน มีข้อดีคือสะดวกในการจัดการพื้นที่ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การปลูก การบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีค่าใช้จ่ายในการจัดการน้อยกว่าการปลูกแบบผสมผสาน แต่มีข้อเสียคือหากเกิดการระบาดของโรคแมลงจะเกิดทั้งพื้นที่ อีกทั้งไม่มีรายได้ระหว่างทางในช่วงที่รอการเก็บเกี่ยวไม้

แผนภาพที่ 4 แปลงปลูกไม้พะยุง สายพันธุ์ *Dalbergiacochinchinensis*



ที่มา : ที่มา : ผู้เขียน

2. การปลูกแบบผสมผสาน เป็นการปลูกไม้หลาย ๆ ชนิด ผสมผสานกันเช่น ไม้รอบตัดฟืนสั้น ไม้รอบตัดฟืนปานกลาง และไม้รอบตัดฟืนยาว ข้อดีคือจะทำให้ได้รับผลตอบแทน หลายช่วงเวลา และลดความเสี่ยงจากโรคและแมลง อีกทั้งยังทำให้พื้นที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ทั้งนี้ต้องมีการเลือกพรรณไม้ให้เหมาะสมกับปริมาณแสงที่ต้องการและเกษตรกรควรมีการจัดการที่เหมาะสมด้วยเช่นเดียวกัน

3. การปลูกแบบวนเกษตรเป็นการปลูกไม้หลาย ๆ ชนิด ผสมผสานกับพืชเกษตรหรือพืชสมุนไพร ข้อดีคือได้รับผลตอบแทนในระยะสั้นจากพืชเกษตรและพืชสมุนไพร และผลตอบแทนจากไม้เศรษฐกิจในระยะปานกลางและระยะยาว ทั้งนี้ต้องมีการจัดการอย่างดีเพื่อให้ได้รับผลผลิตสม่ำเสมอทั้งจากพืชเกษตรและไม้เศรษฐกิจ

3.1. ปลูกไม้ป่าผสมในลักษณะบ้านสวน เพื่อนำไม้ป่าประเภทไม้กินได้รวมทั้งไม้สมุนไพรต่าง ๆ ไปปลูกภายใน

บริเวณหรือสวนหลังบ้าน ขณะเดียวกันก็จะมีไม้ไว้ใช้สอยในครัวเรือนควบคู่ไปด้วย ลักษณะที่สำคัญของการปลูกในลักษณะนี้คือ เกษตรกรต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการแสงของไม้ในชั้นเรือนยอดต่างๆ เพื่อปลูกควบคู่กัน ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์ เหมาะกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ในการปลูกไม่มากนัก และต้องการผลตอบแทนทางเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว แต่ทั้งนี้เกษตรกรต้องมีการจัดการดูแลเป็นอย่างดี

3.2. ปลูกไม้ผลผสมไม้ป่า โดยระบบวนเกษตรเป็นการปลูกไม้ป่า ไม้ผลยืนต้นและพืชไร่ ภายในพื้นที่เดียวกันเพื่อเป็นอาหารหรือขายเป็นรายได้และเพื่อมีไม้สำหรับใช้สอยในครัวเรือน ทั้งฟืน ถ่าน และไม้เพื่อการก่อสร้าง

3.3. ปลูกไม้ป่าในพื้นที่นาข้าว เป็นการนำไม้ประเภทโตเร็วไปปลูกบนคันนาและจอมปลวกในนาข้าวเพื่อให้ไม้สำหรับใช้สอยในครัวเรือน

3.4. ปลุกไม้ป่าผสมกับพืชไร่และพืชอาหารสัตว์ เพื่อให้ได้ผลผลิตทางด้านอาหารไม้พื้นไม้ก่อสร้างขนาดเล็กตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ภายในพื้นที่เดียวกัน

3.5. ปลุกผสมไม้ป่าสลับเป็นแถวกับการปลูกพืชไร่ เพื่อให้ได้ผลผลิตทั้งทางด้านการเกษตรและการป่าไม้ในปริมาณที่เท่ากัน

3.6. ปลุกไม้ไผ่ผสมไม้ป่า เพื่อการจัดการพื้นที่ให้ได้รับผลประโยชน์จากไม้ไผ่เพื่อเป็นอาหารและใช้สอยต่าง ๆ เช่น การจักสาน

3.7. การปลูกผสมไม้ 3 ชั้นเรือนยอด เพื่อการใช้ประโยชน์แบบอเนกประสงค์และยั่งยืนประกอบไปด้วย ไม้ชั้น 1 ซึ่งเป็นไม้ประเภทโตช้าที่มีค่าทางเศรษฐกิจสูง เช่น ไม้สัก ยางนา ประดู่ มะค่าโมง เป็นต้น ไม้ชั้น 2 เป็นไม้โตเร็ว เพื่อผลิตเป็นไม้ก่อสร้างขนาดเล็ก เช่น ยูคาลิปตัส และ ไม้ชั้น 3 เป็นประเภทโตเร็ว จำพวกตระกูลถั่วเพื่อผลิตเป็น ไม้พื้น ถ่าน และเพื่อปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน เช่น กระถินณรงค์ กระถินยักษ์ เป็นต้น (กรมป่าไม้, 2562)

ดังนั้นในการปลูกไม้พะยุงเพื่อมูลค่าทางเศรษฐกิจ ควรจะปลูกแบบชนิดเดียว เป็นการปลูกไม้ชนิดเดียวล้วน มีข้อดีคือสะดวกในการจัดการพื้นที่ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การปลูก การบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีค่าใช้จ่ายในการจัดการน้อยกว่าการปลูกแบบผสมผสานจากการศึกษาของ กรมป่าไม้พบว่า การดำเนินการจัดการป่าปลูกนั้นให้มีคุณภาพดีนั้น ต้องกำหนดระยะปลูกเริ่มต้นที่เหมาะสม ซึ่งน่าจะเป็น 4×4 เมตร หรือความหนาแน่นต้นไม้ 100 ต้นต่อไร่ และต้องมีการบำรุงดูแลรักษาด้วยการแผ้วถางวัชพืช การป้องกันไฟไหม้ การใส่ปุ๋ยเคมีสูตรเสมอ 15:15:15 หรือ 16:16:16 ประมาณ 100-200 กรัมต่อต้น โดยเฉพาะปีที่ 1-4 นอกจากนี้ในปีที่ 4 หรือ 5 ต้องใช้วนวัฒนวิธีเพื่อตัดขยายระยะต้นไม้พะยุงที่เติบโตไม่ได้ออกครั้งที่ 1 เพื่อเป็นการชักนำให้ไม้พะยุงอายุประมาณ 30 ปี มีขนาด เส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก ระหว่าง 25-30 เซนติเมตร ซึ่งจะเป็ต้นไม้พะยุงที่มีปริมาณ แก่นไม้สีแดงมาก ทำให้เกิดผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจหรือการค้าแก่ผู้ปลูกสร้างสวนป่า (ธิดาวิสารัตน์ และคณะ, 2559)

บรรณานุกรม

- จตุพร มังคลารัตน์. (2544). “การปลูกสร้างสวนป่าไม้พะยุง The Establishment of Dalbergia cochinchinensis Plantation”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, กรมป่าไม้, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ธิตี วิสารรัตน์ และคณะ. (2559). “การประมาณแก่นไม้พะยุงในป่าปลูกของกรมป่าไม้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/covid19/search_detail/result/417170.
- ป่าไม้, กรม. (2562). คู่มือสำหรับประชาชน การปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟรี-วัน.
- “พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484”, ราชกิจจานุเบกษา. ปีที่ 4 เล่มที่ 136 (8), 16 เมษายน 2562, 106-110.
- วิชาญ เอียดทอง. (2559). “ไม้พะยุงในวิถีชีวิตคนไทยกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป”, วารสารการจัดการป่าไม้. ปีที่ 10 (19), 25 กรกฎาคม, 89-99.
- เลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนัก. (2566). “กรมเห็นชอบปรับปรุงมาตรการส่งออกไม้ ห้ามส่งออกไม้พะยุง เพิ่มไม้บางชนิด ต้องขออนุญาตหรือมีหนังสือรับรองก่อนส่งออก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/63869>.
- วิจัยและพัฒนาการป่าไม้, สำนัก. (2565). “พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกไม้มีค่า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://site-matching.forest.go.th/index.php>.
- เศรษฐกิจการป่าไม้, สำนัก. (2561). “ข้อคิดก่อนปลูกพะยุง และพะยุงไพล่า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.forest.go.th/cert/ข้อคิดก่อนปลูก-พะยุง-และ/>.
- เศรษฐกิจการป่าไม้, สำนัก. (2564). คู่มือประชาชน การปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจในที่ดินเอกชนตามประมวลกฎหมายที่ดิน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟรี-วัน.
- สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ. (2562) “พะยุง (ไทย) VS พะยุงนอก: เลือกปลูกอะไรดี”, ไม้ลองไม่รู้ เกษตรมือโปร. ปีที่ 19 (210), มกราคม 2562. 36-44.
- สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ. (2565). “พะยุง: แนวทางการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรพันธุกรรม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.forest.go.th/research-seed/wp-content/uploads.
- สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ. (มปป). “การจัดการและอนุรักษ์เพื่อการส่งเสริมการปลูกไม้พะยุง”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, กรมป่าไม้, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- Center for Nature Conservation and Development (CCD). (2019). “Strengthening the management And conservation of Dalbergiacochinchinensis and Dalbergia oliveri in Vietnam”. Project.
- N.P. Nhung, N.M. Chi and P.Q. Thu et al. “Market and policy setting for the trade in Dalbergiatonkinensis, a rare and valuable rosewood, in Vietnam”, Trees, Forest and People.1(2020), 24 April 2020.